

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

Економічний факультет

Кафедра фінансів і кредиту

СИЛАБУС

навчальної дисципліни

"Операції перестрахування"

вибіркова

**Освітньо-професійна
програма:**

Фінанси, банківська справа та страхування

Спеціальність:

072 Фінанси, банківська справа та страхування

Галузь знань:

07 «Управління і адміністрування»

Рівень вищої освіти:

перший (бакалаврський)

Факультет:

економічний

Мова навчання:

українська

Розробники:

**Попова Л.В., доцент кафедри фінансів і кредиту,
к.е.н., доцент**

Профайли викладачів:

<https://econom.chnu.edu.ua/kafedry-ekonomichnogo-fakultetu/kafedra-finansiv-i-kredytu/kolektyv-kafedry-finansiv-i-kredytu/popova-rusul-lyubov-vasylivna>

Контактний тел.:

+380954969093

E-mail:

l.popova@chnu.edu.ua

Консультації:

**он-лайн консультації - згідно з графіком
очні консультації – за попередньою домовленістю**

1. Анотація навчальної дисципліни. Перестраховання є окремою сферою страхової діяльності. Його вважають вторинним страхуванням або страхуванням самих страховиків. Перестраховання – це самостійна галузь страхування, яка захищає безпосередньо страховика від можливих фінансових втрат у тому випадку, коли він був би змушений здійснювати виплати за укладеними договорами страхування, не маючи перестраховального покриття. Дисципліна «Операції перестраховання» спрямована на вивчення особливостей надання перестраховувальних операцій, організацію перестраховувальної діяльності, особливостей та шляхів поліпшення фінансової діяльності перестраховиків. Дисципліна «Операції перестраховання» належить до блоку вибіркового освітніх компонент, запропонованих здобувачам освітньої програми «Фінанси, банківська справа та страхування» першого (бакалаврського) рівня галузі знань 07 «Управління та адміністрування».

2. Мета навчальної дисципліни: поглибити теорію та практику перестраховання майнових інтересів і ризиків юридичних і фізичних осіб; посилити професійні навички щодо механізму надання перестраховувальних послуг. Вивчення цієї вибіркової дисципліни дозволить здобувачам освіти набути додаткових компетентностей з метою їх професійного зростання.

3. Пререквізити. Дисципліни, обов'язкові для вивчення здобувачем вищої освіти до початку роботи над курсом «Операції перестраховання», - це «Фінанси», «Страхування».

4. Результати навчання. Відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів галузі знань 07 «Управління та адміністрування» за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» (освітня програма «Фінанси, банківська справа та страхування») вивчення дисципліни «Операції перестраховання» сприяє поглибленню наступних компетентностей і програмних результатів навчання:

Загальні та фахові компетентності:

- здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях;
- здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел;
- здатність проведення досліджень операцій перестраховання на відповідному рівні;
- здатність до діагностики стану фінансових систем (державні фінанси, у т.ч. бюджетна та податкова системи, фінанси суб'єктів господарювання, фінанси домогосподарств, фінансові ринки, банківська система та страхування);
- здатність застосовувати економіко-математичні методи та моделі для вирішення фінансових задач з операцій перестраховання;
- здатність застосовувати сучасне інформаційне та програмне забезпечення для отримання та обробки даних у сфері страхування та перестраховання.

Програмні результати навчання:

- знати і розуміти теоретичні основи та принципи фінансової науки, особливості функціонування фінансових систем;
- використовувати професійну аргументацію для донесення інформації, ідей, проблем та способів їх вирішення до фахівців і нефахівців у фінансовій сфері страхової діяльності та перестраховання, зокрема.

5. Опис навчальної дисципліни

5.1. Загальна інформація

Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість			Кількість годин						Вид підсумкового контролю
			кредитів	годин	змістових модулів	лекції	практичні	семінарські	лабораторні	самостійна робота	індивідуальні завдання	
денна	III	VI	3	90	2	15	30	-	-	45	-	залік
заочна	III	VI	3	90	2	4	6	-	-	80	-	залік

5.2. Дидактична карта навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усьо- го	у тому числі					усьо- го	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
Змістовий модуль 1. Теоретичні основи проведення операцій перестрахування												
Тема 1. Сутність перестрахування, його необхідність і роль у суспільстві. Мета: розглянути теоретичні аспекти перестрахування та його види, форми, функції та принципи; з'ясувати роль перестрахування у забезпеченні фінансової стійкості страховика.	10	2	4	-	-	4	12	1	1	-	-	10
Тема 2. Методи перестрахування. Мета: дослідити механізм проведення методів перестрахування, їх переваги та недоліки; розглянути механізм передачі страхового ризику.	12	2	4	-	-	6	12	-	1	-	-	11
Тема 3. Форми проведення перестраховальних операцій. Мета: охарактеризувати суть форм перестрахування, види їх договорів; проаналізувати механізм проведення кожного виду договору, його переваги та недоліки.	14	2	4	-	-	8	15	1	1	-	-	13
Разом за змістовим модулем 1	36	6	12	-	-	18	39	2	3	-	-	34
Змістовий модуль 2. Особливості ведення перестраховальної угоди												
Тема 4. Порядок укладання та ведення перестраховальної угоди. Мета: розглянути загальні положення	17	3	6	-	-	8	14	1	1	-	-	12

перестраховувальних договорів, етапи укладання та особливості ведення, умови дії та розірвання перестраховувального договору.												
Тема 5. Особливості перестраховування ризиків у нерезидентів. Мета: дослідити особливості регулювання перестраховувальної діяльності учасниками ринку перестраховування і державою; окреслити основні моделі доступу іноземних перестраховиків на національний страховий ринок.	16	2	6	-	-	8	14	1	-	-	-	13
Тема 6. Співстрахування та механізм його дії. Мета: охарактеризувати сутність та значення співстрахування, співстраховувальні ознаки; розкрити сутність та значення перестраховувальних пулів та їх типи.	13	2	4	-	-	7	14	-	1	-	-	13
Тема 7. Фінансовий менеджмент і маркетинг діяльності з перестраховування. Мета: дослідити поняття та структуру доходів, витрат та прибутку страховика; сутність фінансової надійності та чинників її забезпечення.	8	2	2	-	-	4	9	-	1	-	-	8
Разом за змістовим модулем 2	54	9	18	-	-	27	51	2	3	-	-	46
Усього годин	90	15	30	-	-	45	90	4	6	-	-	80

5.3. Зміст завдань для самостійної роботи

Самостійна робота здобувачів з дисципліни «Операції перестрахування» спрямована на узагальнення, засвоєння та закріплення знань по кожній темі. Вона включає такі види робіт: опрацювання лекційного матеріалу, рекомендованої літератури, підготовку до практичних занять, розгляд питань, які виносились на самостійне вивчення, підготовку презентацій індивідуальних завдань, вирішення практичних ситуацій.

№ п/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна ф.н.	заочна ф.н.
1	Тема: Сутність перестрахування, його необхідність і роль у суспільстві. Завдання: 1. Дослідіть вплив перестрахування на фінансову стабільність страховиків. 2. Подайте у вигляді схеми порядок передачі страхового ризику на перестрахування. 3. Охарактеризуйте основні напрямки дії принципів перестрахування. 4. Порівняйте порядок проведення перестрахування і співстрахування. 5. Схематично відобразіть порядок реалізації функцій перестрахування на кожному з етапів цесії.	4	10
2	Тема: Методи перестрахування. Завдання: 1. Подайте у вигляді схеми порядок проведення факультативного методу перестрахування. 2. Схематично відобразіть порядок проведення облігаторного методу перестрахування. 3. Складіть таблицю-порівняння методів перестрахування. 4. Дослідіть переваги та недоліки використання методів перестрахування як для цедента так і для цесіонера. 5. Охарактеризуйте механізм розрахунку бордеро-премій та бордеро-збитків.	6	11
3	Тема: Форми проведення перестраховальних операцій. Завдання: 1. Охарактеризуйте основні відмінності непропорційного і пропорційного перестрахування. 2. Схематично відобразіть порядок проведення договорів ексцедента збитку та ексцедента збитковості. 3. Розробіть порівняльну таблицю переваг та недоліків видів договорів (передач ризиків) пропорційної та непропорційної форм перестрахування. 4. Проаналізуйте порядок розрахунку власного утримання та місткості ексцедентного договору. 5. З'ясуйте основні причини використання тих чи інших видів договорів різних форм перестрахування у різних країнах.	8	13
4	Тема: Порядок укладання та ведення перестраховальної угоди. Завдання: 1. Схематично відобразіть порядок укладання перестраховальної угоди. 2. Подайте у вигляді схеми порядок та особливості укладання облігаторної та факультативної угоди.	8	12

	3. Охарактеризуйте основні загальні положення перестраховальної угоди. 4. З'ясуйте вплив факторів від яких залежить розмір комісійної винагороди на її розмір. 5.З'ясуйте порядок розрахунку оригінальної комісії, перестраховальної і брокерської.		
5	Тема: Особливості перестраховування ризиків у нерезидентів. Завдання: 1.Охарактеризуйте основні напрямки співпраці у сфері регулювання перестраховальної діяльності між учасниками ринку перестраховування і державою. 2. Дослідіть відмінності в країнах щодо регулювання державою діяльності спеціалізованих перестраховальних компаній (країни, де страховий нагляд не розповсюджується на діяльність професійних перестраховиків; країни, де страховий нагляд розповсюджується в повній формі; проміжні форми). 3. Схематично відобразіть порядок проведення моделей доступу іноземних перестраховиків на національний страховий ринок (вільний та регульований доступ). 4. Дослідіть підходи щодо регульованого доступу перестраховиків та порівняйте їх.	8	13
6	Тема: Співстрахування та механізм його дії. Завдання: 1.Схематично відобразіть порядок проведення співстрахування. 2. Складіть порівняльну таблицю видів пулів: пули страхування та пули перестраховування. 3. З'ясуйте значення міжнародних принципів організації об'єднання страховиків для страхового ринку України. 4. Охарактеризуйте основні напрямки співпраці між пулами страхування і перестраховування.	7	13
7	Тема: Фінансовий менеджмент і маркетинг діяльності з перестраховування. Завдання: 1.Схематично відобразіть порядок формування видів доходів та витрат страховиків. 2.Проаналізуйте порядок розрахунку прибутку страховиків від інвестиційної та операційної (основної) діяльності. 3. Розробіть схему порядку оподаткування страховиків. 4.З'ясуйте вплив чинників забезпечення фінансової надійності страховика на його діяльність та прибуток безпосередньо. 5. Подайте у вигляді схеми порядок розрахунку показників платоспроможності страховика. 6. Покажіть можливі напрямки впливу видів маркетингової політики страховиків на успішність компанії.	4	8
Усього годин		45	80

6. Методи навчання, форми та методи оцінювання

Методи навчання:

- вербальні методи (лекція, диспут, пояснення, розповідь);
- практичні методи (практичні роботи);
- наочні методи (демонстрація, ілюстрація);
- робота з інформаційними ресурсами: з навчально-методичною, науковою, нормативною літературою та інтернет-ресурсами;

- самостійна робота над індивідуальним завданням або за програмою навчальної дисципліни;
- дистанційне навчання з використанням відповідних онлайн-платформ.
- **Методи оцінювання:**
- усне опитування;
- письмове опитування;
- глосарій;
- тестування;
- презентація результатів виконаних завдань;
- аналітичні звіти;
- розв'язування практичних ситуацій;
- підсумковий контроль – залік.

Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни

Дедлайни та перескладання. Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (мінус 1 бал за кожен день порушення дедлайну). Перескладання модулів відбувається за дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний, участь у конференції, студентській олімпіаді тощо).

Академічна доброчесність. Здобувачі повинні самостійно виконувати навчальні завдання, завдання поточного та підсумкового контролю результатів навчання. В разі використання чужих ідей, розробок, тверджень, обов'язковим є посилання на джерела інформації. Списування під час контрольних заходів має наслідком отримання незадовільної оцінки за відповідний вид роботи.

Відвідування занять. Відвідування занять - обов'язкова умова виконання навчального плану дисципліни. За відсутності здобувача на практичному занятті він втрачає можливість отримати бали як результат його оцінювання по конкретній темі. Форми навчання визначені затвердженим графіком освітнього процесу Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича.

Критерії оцінювання:

при усних відповідях: повнота розкриття питання; логіка викладання матеріалу; використання різноманітних (у тому числі іноземною мовою) джерел інформації; аналітичні міркування, уміння робити порівняння, висновки; уміння аналізувати теоретичні проблеми з урахуванням світової та вітчизняної практики;

при виконанні письмових завдань: повнота розкриття питання, аргументованість і логіка викладення матеріалу, використання різноманітних джерел, законодавчих актів, прикладів і фактичного матеріалу тощо; правильність проведення розрахунків; цілісність, системність, логічність, уміння формулювати висновки; акуратність оформлення письмової роботи.

Вищими балами оцінюється самостійний обґрунтований погляд здобувача щодо конкретної практичної ситуації або проблеми.

Максимальна кількість балів, яку здобувач може отримати в процесі вивчення дисципліни протягом семестру, становить 100 балів, з яких 60 балів здобувач набирає при поточних видах контролю і 40 балів – у процесі підсумкового виду контролю (заліку).

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
	оцінка (бали)	пояснення за розширеною шкалою
відмінно	A (90 – 100)	відмінно
добре	B (80-89)	дуже добре
	C (70-79)	добре
задовільно	D (60-69)	задовільно
	E (50-59)	достатньо
незадовільно	FX (35-49)	незадовільно (з можливістю повторного складання)
	F (1-34)	незадовільно (з обов'язковим повторним курсом)

З навчальної дисципліни «Операції перестрахування» проводиться семестровий залік. Здобувач отримує завдання, що містить теоретичне питання з дисципліни, тестові завдання, глосарій і виробничу ситуацію.

У 40 балів, що можливо отримати на заліку, входить: теоретичне питання (10 балів), 4 тести «обрати єдину правильну відповідь» - по 2 бали (сумарно 8 балів), визначення 4 термінів - по 2 бали (сумарно 8 балів), виробнича ситуація (14 балів).

10 балів ставиться за повне розкриття теоретичного питання. У випадку неповної відповіді зберігається відсоткове відношення розкриття відповіді та бального оцінювання.

14 балів здобувач отримає за повне та правильне (відповідно до чинного законодавства; без математичних помилок) розв'язання виробничої ситуації.

Після підготовки здобувачами конспекту відповіді та розв'язання задачі відбувається його усна відповідь викладачеві. В процесі цього здобувачу можуть бути задані додаткові питання.

Також залік може бути проведений у письмовій формі.

Оцінкою «А» оцінюється повна та аргументована відповідь на теоретичне питання, правильне розв'язання виробничої ситуації, правильна відповідь на тестові питання та сформульовані правильні визначення з глосарію. Відповіді повинні розкривати суть матеріалу, що свідчить про вміння аналізувати матеріал та робити змістовні висновки. Відповідь повинна бути чіткою, логічною і послідовною.

Відповідь оцінюється на «В» за умови такого розкриття теоретичного питання білету та тестових завдань, понять з глосарію, а також розв'язання виробничої ситуації, які містять неточності, що не суттєво впливають на зміст завдання.

Відповідь оцінюється на «С» за умови повного та правильного розкриття питання білету або правильного розв'язання виробничої ситуації, але у відповіді недостатньо правильно сформульовано визначення з глосарію. У той же час тестові завдання вирішені на належному рівні.

Якщо підхід викладення матеріалу правильний, але виявляється недостатнє його розуміння, допускаються окремі неточності, виставляється оцінка «D».

Відповідь оцінюється на «Е» у випадку правильного підходу до викладення теоретичного матеріалу та відповідей на тестові завдання.

В усіх інших випадках відповідь оцінюється на «Fх».

Розподіл балів, які отримують здобувачі:

Поточне оцінювання (аудиторна та самостійна робота)							Кількість балів (залік)	Сумарна кількість балів
Змістовий модуль 1			Змістовий модуль 2					
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7		
8	9	9	9	8	8	9	40	100

T1, T2 ... T7 – теми змістових модулів.

7. Рекомендована література -основна

1. Базилевич В.Д. Страхування: підручник. К.: Знання, 2008. 1019 с.
2. Безугла В. О., Постіл І. І., Шаповал Л. П. Страхування: навч. посібник. Центр учбової літератури, 2008. 582 с.
3. Про внесення змін до закону України "Про страхування": Закон України від 4 жовтня 2001 р. N 2745-III Дата оновлення: 01.02.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення: 22.08.2021).
4. Про затвердження Положення про перестрахування у страховика (перестраховика) нерезидента: Постанова Правління НБУ N 107 від 20 жовтня 2021 р. Дата оновлення: 22.10.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення: 28.07.2022).
5. Про страхування: Закон України від 07.03.1996 № 85/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/85/96-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 01.08.2022)
6. Про страхування: Закон України від 18 листопада 2021 року № 1909-IX. URL:

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1909-20#Text> (дата звернення: 01.08.2022)

7. Русул Л.В., Федішин М.П., Лаврук Н.А. Страхування: від теорії до практики: навч.посібник; Чернів. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича. Кам'янець-Подільський : Аксіома, 2018. 288 с.
8. Сосновська О.О. Страхування: навч. посіб. Київ: Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2021. 328 с
9. Страхування та страхові послуги у господарській діяльності: навчальний посібник / В.І. Антонік та ін. Кривий Ріг : Роман Козлов, 2015. 711 с.
10. Страхування: підручник / за ред. С.С. Осадця. 2-е вид., перероб. і доп. Київ: КНЕУ, 2002. 599 с.

8. Інформаційні ресурси

Офіційні сайти органів державного управління України:

1. Національний банк України - <https://bank.gov.ua/>
2. Державна податкова служба України - <https://tax.gov.ua/>
3. Кабінет Міністрів України – [https:// www.kmu.gov.ua](https://www.kmu.gov.ua)
4. Міністерство фінансів України – <https://www.minfin.gov.ua>
5. Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку України - <https://www.nssmc.gov.ua>

Офіційні сайти міжнародних фінансових організацій:

1. Департамент статистики Організації Об'єднаних Націй – <https://unstats.un.org/>
2. Міждержавний статистичний комітет Співдружності Незалежних Держав – <https://www.cisstat.com/>
3. Міжнародна асоціація зі статистики (IAOS) – <https://isi.cbs.nl/>
4. Міжнародний інститут статистики (ISI) – <https://isi.cbs.nl/>
5. Організація економічної співпраці та розвитку (OECD) <https://www.oecd.org/>
6. Статистичний офіс Європейської співдружності – <https://europa.eu.int/>

Офіційні сайти науково-дослідних інститутів і центрів, пошукових систем:

1. База українського законодавства в Інтернет – <https://www.lawukraine.com>
2. Інститут глобальних стратегій – <https://www.igls.com.ua>
3. Інститут економічних досліджень і політичних консультацій – <https://www.ier.kiev.ua>

Офіційні сайти наукових і електронних бібліотек в Україні:

1. Електронна бібліотека – <https://www.lib.com.ua>
2. Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського – <https://www.nbuv.gov.ua>
3. Національна парламентська бібліотека – www.alpha.rada.kiev.ua

Інші ресурси

1. Біла книга "Майбутнє регулювання ринку страхування". URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/bila-kniga-maybutnye-regulyuvannya-rinku-strahuvannya> (дата звернення: 28.07.2022).
2. Показники діяльності страхових/перестрахових брокерів. URL: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/supervision-statist> (дата звернення: 28.07.2022).
3. Основні показники діяльності страхових компаній (у розрізі установ), відповідно до постанови Кабінету Міністрів України № 835. URL: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/supervision-statist> (дата звернення: 28.07.2022).
4. Показники діяльності страхових компаній URL: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/supervision-statist> (дата звернення: 28.07.2022).